

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-133 din 12.01.2021

La nr. 526 din 18.12.2020

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege privind modificarea și completarea Legii nr.190/2003 cu privire la veterani.

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Ruslan FLOCEA

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr. <u>66</u>	
" <u>17</u> "	<u>01</u> 20 <u>21</u>
Ora	

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO21/7079 din 12.01.2021

la proiectul de lege privind modificarea și completarea Legii nr.190/2003 cu privire la veterani (art.21)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este un Deputat în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6, 8, 10 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pentru consultare publică pe pagina web a Parlamentului Republicii Moldova, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul părților interesate. Însă, nu a fost respectată norma prevăzută la art.8 lit.a) din Legea nr.239/2008, care prevede publicarea anunțului cu privire la inițierea elaborării proiectului de decizie.

Prin urmare, deși rigorile de transparență decizională nu au fost respectate în totalitate, părțile interesate au avut acces la proiect și materialele aferente acestuia.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Conform notei informative, proiectul are drept scop susținerea veteranilor prin menținerea alocațiilor de stat acordate pentru merite deosebite cetățenilor Republicii Moldova stabiliți cu traiul permanent peste hotarele țării.

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune stabilirea expresă a normei cu privire la posibilitatea beneficiarilor de alocații pentru merite deosebite, decorați cu „Ordinul Republicii” și/sau ordinul „Ștefan cel Mare”, stabiliți cu traiul permanent peste hotarele Republicii Moldova, de a primi alocațiile prevăzute de Legea nr.190/2003. Deși cadrul legal nu prevede restricții cu privire la achitarea alocațiilor beneficiarilor de pensii care și-au stabilit domiciliul în străinătate, acestea nu sunt achitate de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului promovează interesele persoanelor, beneficiari de pensii și alocații de stat pentru merite deosebite („Ordinul Republicii” și/sau ordinul „Ștefan cel Mare”), acordate în temeiul art.21 din Legea nr.190/2003, care urmare schimbării traiului permanent peste hotarele țării, vor continua să se bucure de garanțiile economice și sociale oferite de Republica Moldova.

Totodată, se constată că proiectul asigură plata alocațiilor doar pentru persoanele decorate cu „Ordinul Republicii” și ordinul „Ștefan cel Mare”, neglijând beneficiarii celorlalte categorii de alocații de stat pentru merite deosebite stabilite la art.21 alin.(2) lit.a) și b) din Legea nr.190/2003. Astfel, se relevă caracterul discriminatoriu al prevederilor proiectului.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*”

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

În nota informativă se relevă scopul și condițiile care au precedat elaborarea proiectului, principalele prevederi și evidențierea elementelor noi, precum și finalitățile urmărite prin aprobarea acestuia.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „*e) fundamentarea economico-financiară”.*

Potrivit argumentării din nota informativă, alocațiile pentru merite deosebite față de stat se vor acorda de către organele de asigurări sociale, din mijloacele bugetului de stat, și vor constitui 30.000 lei anual, sumă calculată pentru 5 beneficiari stabiliți cu traiul permanent peste hotarele țării.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]".

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

Totodată, se constată nerespectarea art.51 alin.(6) din Legea nr.100/2017, care prevede însemnarea succesivă a aliniatelor.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

Analizând normele proiectului, cât și argumentarea autorului se constată promovarea prevederilor discriminatorii, contrar art.46 și 47 coroborate cu articolele 16 și 54 din Constituție. Deși scopul proiectului este asigurarea continuității plății alocațiilor de stat pentru beneficiarii stabiliți cu traiul peste hotarele țării, acesta reglementează tratamentul diferențiar al persoanelor în funcție de distincția de stat cu care au fost decorați. Analiza detaliată va fi enunțată în compartimentul III al raportului.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul reglementează activitatea organelor de asigurări sociale de stat, care urmează să stabilească plata alocațiilor de stat persoanelor decorate cu distincții de stat stabilite cu traiul permanent peste hotarele Republicii Moldova.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova și Declarația Universală a Drepturilor Omului. Analiza detaliată va fi prezentată în compartimentul III al raportului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -	
<p>Articolul I.</p> <p>Art. I. - Legea nr. 190/2003 cu privire la veterani (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 16.04.2003, nr. 84-86, art. 392), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează.</p> <p>1. Articolul 21 se completează cu un nou alineat (4) cu următorul conținut:</p> <p>”(5) Au dreptul la alocația pentru merite deosebite persoanele decorate cu „Ordinul Republicii” sau cu ordinul „Ștefan cel Mare”, stabilite cu traiul permanent peste hotarele Republicii Moldova.”</p>	
<p>Obiecții:</p> <p>Urmare examinării prevederilor proiectului se constată că normele propuse poartă un caracter discriminatoriu, aducând atingere drepturilor fundamentale ale omului în ce privește egalitatea în fața legii și dreptul la asistență și protecție socială. Respectiv, proiectul contravine articolelor 46 și 47 coroborate cu articolele 16 și 54 din Constituția Republicii Moldova, cât și articolului 7 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.</p> <p>În nota informativă se fac trimiteri la Hotărârea Curții Constituționale nr.29 din 26.11.2020, decizia căreia a fost declararea neconstituționalității articolului 60 din Legea nr.1544/1993, care priva beneficiarii de pensii speciale de primirea acestora urmare stabilirii cu traiul permanent peste hotarele țării. Decizia Curții a fost fondată pe stabilirea caracterului discriminatoriu aplicat față de beneficiarii pensiilor speciale acordate în temeiul Legii nr.1544/1993 și beneficiarilor de pensii acordate conform Legii nr.154/1998, cei dintâi fiind privați de dreptul la pensie în condițiile modificării locului de trai peste hotarele țării.</p> <p>Prin urmare, stabilim prevederi similare în contextul promovării proiectului și acordării dreptului la alocații de stat pentru merite deosebite doar persoanelor decorate cu „Ordinul Republicii” și ordinului „Ștefan cel Mare” în detrimentul persoanelor decorate cu distincțiile de stat, statuate la art.9-10 din Legea nr.1123/1992 și Hotărârea Parlamentului nr.533/1995, deasemenea, conferite în semn de recunoștință și apreciere a meritelor, și în condiții similare, determinând achitarea alocațiilor de stat pentru merite deosebite față de stat, conform cuantumurilor stabilite de art.22 din Legea nr.190/2003.</p>	
<p>Recomandări:</p> <p>Astfel, se recomandă reformulare alineatului prin omiterea menționării distincțiilor supuse achitării alocațiilor de stat, după cum urmează:</p> <p>„(4) Au dreptul la alocația de stat pentru merite deosebite persoanele stabilite cu traiul permanent peste hotarele Republicii Moldova.”</p>	
<p>Factori de risc:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Limitarea neîntemeiată a drepturilor omului ● Concurența normelor de drept ● Prevederi discriminatorii 	<p>Riscuri de corupție:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Generale ● Încurajarea sau facilitarea actelor de: <ul style="list-style-type: none"> - încălcarea egalității de tratament ori discriminare

IV. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de către un deputat din Parlamentul Republicii Moldova și are drept scop stabilirea normei cu privire la posibilitatea beneficiarilor de alocații pentru merite deosebite, decorați cu „Ordinul Republicii” și/sau ordinul „Ștefan cel Mare”, stabiliți cu traiul permanent peste hotarele Republicii Moldova, de a primi alocațiile prevăzute de Legea nr.190/2003.

Rigori de transparență decizională stabilite de Legea nr.239/2008 nu au fost respectate în totalitate, însă părțile interesate au avut acces la proiect și materialele aferente acestuia. Totodată, se atenționează asupra respectării prevederilor stabilite la art.51 alin.(6) din Legea nr.100/2017, care prevede însemnarea succesivă a aliniatelor într-un articol.

Deși prevederile proiectului au intenția de a promova interesul public, totuși, se relevă caracterul discriminatoriu pe care îl poartă în contextul stabilirii normelor preferențiale pentru categoria persoanelor decorate cu „Ordinul Republicii” și ordinul „Ștefan cel Mare” în detrimentul celor decorați cu distincții de stat în temeiul Legii nr.1123/1992 și Hotărârii Parlamentului nr.533/1995, conferite în semn de recunoștință și apreciere pentru meritele deosebite și contribuția valoroasă adusă țării.

În consecință, proiectul urmează a fi revizuit prin prisma asigurării respectării drepturilor fundamentale ale cetățenilor Republicii Moldova și înlăturării factorilor de risc identificați.

12.01.2021

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Daniela Carbuni, Inspector superior

100